

УДК 658.114.3

*Баглей Р.Р.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і
економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет*

ІМПЕРАТИВИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЄЮ

Постановка проблеми. Сьогодні ситуація на світовому ринку характеризується системними процесами інтернаціоналізації, глобалізації та інтеграції, здійснюючи визначальний вплив на господарську діяльність країн. Поглиблення цих процесів і посилення ролі транснаціональних корпорацій викликає низку серйозних проблем, пов'язаних з трансформацією їх ролі і місця у світовій економіці. На першому місці стоять такі проблемні питання: які механізми є дієвими для регулювання діяльності транснаціональних корпорацій? Як відбуватиметься регулювання на національному та наднаціональному рівнях. Ці питання вимагають ретельного розгляду та обґрунтування.

Корпорації істотно впливають на розвиток і економічне зростання країни. Розуміння ролі корпорації в економіці прийшло одночасно з появою та розвитком корпоративного сектора. Специфічні проблеми корпоративного управління, що виникають у різних країнах, характеризують значний вплив менталітету та історичного минулого на створення національної моделі корпоративного управління. Саме тому є необхідність у визначенні та реалізації принципів економічної політики щодо корпорацій, оскільки ігнорування їх економічного потенціалу і можливостей в умовах глобалізації є неприпустимим і призведе до небезпечних наслідків. Однак, можна констатувати, що на сьогоднішній день проблема взаємодії державних інститутів і корпорацій, ризики і перспективи такої взаємодії все більше усвідомлюються урядами більшості держав, у тому числі й України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробку питань теорії й практики формування й функціонування корпорацій досліджувалися у працях зарубіжних і вітчизняних вчених: І. Ансоффа, Р. Брейлі, Ю. Бриггема, С.П. Друкера, П. Самуельсона, М. Портера, О.І. Амоші, І.П. Булеєва, В.М. Гейця, М. Ерхардта, І.Л. Сазонця. При цьому значущість проблем формування ефективної моделі корпоративного управління зумовила нові напрями розвитку сучасної економічної думки. Проте, незважаючи на велике різноманіття порушених наукових проблем та глибину їх дослідження, у сучасній економічній науці окремі їх аспекти залишаються не достатньо розв'язаними. Так, існуючі методи потребують адаптації в напрямі вдосконалення управління економічним і структурним розвитком корпорацій, та посилення їх ролі у забезпеченні конкурентоспроможності економіки України.

Постановка завдання. Сьогодні в Україні процес становлення цивілізованих ринкових відносин протікає значно повільніше, ніж формальне їх закріплення. В умовах законодавчо визначених правил в сфері приватної власності на будь-яке майно, свободи підприємництва, взаємодії бізнесу і влади багато аспектів економічних відносин як всередині корпорацій, так і між ними, з одного боку, і державою – з іншого, залишаються проблемними. Як наслідок, ці проблеми негативно впливають на якість корпоративного управління. У зв'язку з цим, метою даної статті є пошук теоретичного підґрунтя щодо розробки ефективних методів управління корпораціями як суб'єкта економічних відносин в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У вітчизняній практиці до корпорацій відносять загалом акціонерні товариства. Це відбулося в період становлення ринкових відносин в Україні на початку 90-х років ХХ ст. Саме в цій організаційно-правовій формі створювалися великі фінансово-промислові групи, що зайняли панівне становище в національній економіці.

Корпорація – це певна сукупність економічних агентів, що відрізняються правовим статусом, правоздатністю, системою визначення мети. Активно діючі глобалізаційно-інтеграційні процеси сформували уявлення, що до корпорацій слід відносити мегаструктури, котрі, як правило, домінують в певному ринковому ареалі. В Україні досі є відсутньою чітка схема формування вітчизняної моделі корпоративного управління, так само як і схема правового забезпечення корпоративного управління в компаніях з державною участю. Акціонерні товариства сьогодні зіштовхуються з низкою проблем в сфері корпоративного управління, які, безсумнівно, вимагають розробки комплексного вирішення.

Питання і проблеми корпоративного управління розглядаються в багатьох роботах вітчизняних і зарубіжних економістів. Одним з перших повних досліджень стала робота А. Берлі і Г. Мінза «Сучасна корпорація і приватна власність» [1], де вперше було приділено увагу проблемі відділення власності від управління. Спостерігається досить чітке розділення функцій: акціонери володіють корпорацією, а менеджери – керують.

Стандартний погляд на корпорацію, який розглядає її як фірму, що максимізує прибуток і мінімізує витрати виробництва на основі оптимального розподілу ресурсів і граничної продуктивності факторів виробництва, на наш погляд, не вичерпує уявлення про корпорацію як про один з

найважливіших гравців постіндустріальної ринкової економіки. Корпорація – це не тільки максимізатор прибутку, але і складна система соціально-економічних відносин між різними суб'єктами, складовими корпорації. Соціально-економічні відносини в корпорації – це система відносин, що складаються між власниками, менеджерами та працівниками корпорації і пов'язаних з виробництвом, розподілом доходу, відносинами власності, системою управління, фінансовими параметрами та інституційним оформленням [2].

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» поняття «корпорація» характеризується як «договірні об'єднання, створені на основі поєднання виробничих, наукових та комерційних інтересів, з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників» [3].

На наш погляд, на сьогоднішній день є відсутнім комплексний підхід до дослідження факторів економічного зростання корпорацій, зокрема недостатньо вивченим залишається питання про вплив на економічне зростання інституційних факторів росту.

Фактори, що впливають на економічне зростання великих корпорацій, в залежності від джерела впливу можна розділити на дві групи – внутрішні і зовнішні. До внутрішніх факторів належать: положення корпорації на ринку, наявні у них ресурси, їх доступність, якість, вартість, рівень технологічної оснащеності, кадровий потенціал, інноваційна активність і мотивація персоналу, фінансова політика компанії, рівень і якість менеджменту тощо.

Зовнішні фактори економічного зростання корпорацій – це чинники, які впливають на них ззовні безпосередньо (поява альтернативних джерел ресурсів та енергії, монополізація ринку, будівництво нових потужностей, втрата репутації компанії) і опосередковано (зміна законодавства в країні і світі, кон'юнктурні коливання загальносвітових цін на ресурси, економічна стабільність, падіння рівня інфляції, зміна співвідношення курсу внутрішньої та іноземних валют). Непрямі зовнішні фактори економічного зростання: ринкові (зміна світових цін на ресурси, рівень монополізації), фінансово-економічні (рівень інфляції, відсоткова ставка), нормативно-правові, а також пов'язані із зовнішньоекономічним регулюванням (експортні, інші аспекти тарифно-митного регулювання), обставини непереборної сили (стихийні лиха, воєнні дії, кримінальна обстановка).

Слід виділити такі позитивні риси функціонування корпорації, як: гнучка організаційна структура управління; оптимальний розподіл всіх видів ресурсів; оптимальне розміщення виробництва; постійне вдосконалення технологій; вирішення проблем зайнятості; посилення конкуренції; розширення міжнародного співробітництва; скорочення витрат виробництва за рахунок ефекту масштабу.

Проте не слід забувати і про негативний вплив корпорацій на економіку країн, в яких вони здійснюють діяльність. Серед основних негативних чинників можна виділити такі:

- корпорації втручаються в ті сфери господарської діяльності, які мають державний інтерес. Внаслідок зустрічних інтересів, вони можуть чинити політичний тиск на уряд цієї країни;
- корпорації здатні обійти національні законодавства з оподаткування, що призводить до недоотримання коштів до місцевого і державного бюджетів країни;
- корпорації монополізують ринок і встановлюють високі монопольні ціни;
- корпорації здійснюють негативний вплив на навколишнє середовище;
- корпорації зазвичай концентрують наукові дослідження і технічні розробки в країні базування, що призводить до недоотримання країнами-виробниками продукції новітніх технологій.

Малколм Шоу вважає, що корпорацію по суті становлять приватні економічні організації, які складаються з декількох юридичних відділень, пов'язаних єдиною материнською корпорацією, і котрі відрізняються розмірами і багатонаціональною поширеністю [4]. З таким висловлюванням неможливо погодитися через те, що методологічною основою таких визначень виступає розмежування за ознакою форми власності державних і приватних підприємств з метою виключення з транснаціональних корпорацій державних, які не забезпечують ефективність у регулюванні корпорації у сферах, де участь держави є пріоритетною.

Безумовним складовим управління є право контролю. Так і в корпораціях відбувається централізований контроль над численними іманентними складовими. Так, І. Бантекас знаходить головним критерієм корпорацій саме контроль [5].

У разі розпорошення акціонерного капіталу власникам досить складно контролювати дії керуючих і виробити єдину стратегію управління корпорацією.

Кожен суб'єкт корпорації переслідує свої цілі. Так, наприклад, менеджери прагнуть максимізувати свою винагороду шляхом отримання додаткових премій і бонусів, працівники – збільшити розмір заробітної плати, а акціонери – підвищити дохід на акцію і їх курсову вартість.

Серед основних учасників, що чинять вплив на діяльність сучасної корпорації, Г.Б. Клейнер виділяє чотири основні групи - власники (акціонери), менеджери, фахівці та працівники підприємства [6]. Дії учасників кожної групи в значній мірі спрямовані на реалізацію власних інтересів. Сучасні методи корпоративного управління скеровані на узгодження роботи цих груп для підвищення ефективності роботи корпорації в цілому.

Досягнення гармонізації інтересів багато в чому ускладнюється схильністю учасників взаємодії до опортунізму.

На наш погляд, представлені визначення найбільш повно відображають понятійний апарат корпорацій.

По-перше, чисельна група дослідників трактує корпорацію, як «сукупність» підприємств, яка означає певну єдність різних елементів, проте не завжди вказує на їх впорядкованість. Тому й не виключається хаотичність складових, об'єднаних в певну сукупність. У зв'язку з цим, доцільно вживати поняття «система».

По-друге, є можливість існування крім головного підприємства інших центрів прийняття рішень, які визначають політику діяльності як корпорації в цілому, так і її структурних одиниць окремо.

По-третьє, як випливає з визначення, тільки та корпоративна система є транснаціональною корпорацією, яка може керувати усіма своїми, в тому числі іноземними елементами.

Різноманіття підходів до визначення мети корпорації вимагає їх приведення до спільного знаменника, яким можна вважати той механізм, котрий ініціює згадане посилення кінцевого результату діяльності корпоративної організації. І, очевидно, відрізняє корпорацію від інших форм організації господарського життя.

Ця характеристика хоча і не повною мірою розкриває природу корпоративної організації, проте містить низку підстав для її визначення. По-перше, корпоративну організацію утворюють капітали, що приймають форму інвестиційних ресурсів, і соціальні групи, здатні служити одній спільній меті. По-друге, корпорація – це соціальна, відкрита і керована організація, потенціал якої здатен виконувати певні функції, котрі зумовлені керуючим органом (корпоративним центром).

Корпоративний центр своїми діями забезпечує таку внутрішню побудову корпоративної структури, коли всі її елементи використовуються набагато ефективніше, ніж у колишній структурі.

Корпоративізм є соціальною реальністю – одним із способів об'єднання взаємодії організованих груп інтересів у систему соціальних відносин та управління. Його особливістю є орієнтація учасників ділового спілкування на партнерські відносини з метою досягнення взаємовигідних рішень і контролю за їх виконанням. Корпоративізм передбачає стійкі моделі колективної поведінки людей, що мають суперечливі інтереси, і обумовлюють потребу їх об'єднання як інструменту інтеграції.

Доцільно визначити декомпозицію завдань фінансової стратегії корпорації у відповідності з цілями стратегічного фінансового розвитку. Так, на першому рівні формуються завдання управління в рамках фінансової стратегії у відповідності з трьома основними видами діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта. Ці завдання формалізовані у вигляді відповідних напрямків щодо політики і є тактичними в рамках фінансової стратегії.

Завдання другого рівня – це безпосередньо використовувані способи, інструменти та підходи до управління різними аспектами фінансових ресурсів корпорацій [7, с. 116].

Серед ключових проблем у розвитку корпоративного управління в Україні, на наш погляд, варто відзначити такі [8, с. 201-202]:

- проблеми у напрямі правового забезпечення розвитку корпоративного управління та захисту прав акціонерів, неспівпадіння інтересів внутрішньо корпоративного управління між менеджерами та інвесторами у вигляді нехтування та порушення майнових прав акціонерів під час реорганізації товариств та в процесі придбання акціонерним товариством власних акцій тощо;

- кризова ситуація в державі та на підприємствах, інфляція, скорочення доходів населення, як наслідок зменшення обсягів продажу продукції компаніями та зменшення обсягу прибутку;

- проблеми вдосконалення системи розкриття інформації про діяльність акціонерних товариств, що виявляються в точності даних та порядку доступу до інформації;

- відсутність єдиного рейтингу корпоративного управління, як наслідок – неоднозначність інформації та відсутність єдиного лідера та аутсайдера;

- проблеми у напрямку формування та розвитку культури корпоративного управління (правила, звичаї, традиції, норми етики, сталої практики управління і взаємин в корпорації, не закріплених законодавчо, але вкрай важливих для успішної діяльності корпорації).

Доцільно виділити наступні перспективні напрямки державної політики щодо діяльності корпорацій, котрі відображають нерозвиненість нормативно-правового регулювання їх господарської діяльності в Україні:

- держава посилює свої позиції у сфері залучення іноземних корпорацій, котрі є основним джерелом прямих іноземних інвестицій в економіку України;

- розвиток системи державного регулювання господарської діяльності корпорації як вітчизняного, так і зарубіжного походження, що сприяє забезпеченню світової конкурентоспроможності;

- створення діючих організаційно-правових та економічних механізмів, використання принципу партнерства з українськими корпораціями, що сприяє забезпеченню національної безпеки і конкурентоспроможності.

Поетапне поглиблення взаємодії світової та національної економіки за рахунок участі в цьому процесі транснаціональних структур вимагає від держави побудови нових підходів до підвищення рівня інституціоналізації державного регулювання господарської діяльності корпорації в умовах посилення тенденцій глобалізації.

Принципи нової управлінської парадигми повинні складати основу вдосконалення управління організацією та її розвитку. В умовах оперативного управління ці принципи дають змогу зрозуміти характер організаційно-управлінських механізмів підпорядкування виробництва споживанню, задоволенню ринкового попиту.

Особливо важливі принципи сучасної парадигми управління для розуміння концепції стратегічного управління, яка повинна створюватися з урахуванням вимог зовнішнього оточення і задоволення потреб суспільства. Це дозволяє зрозуміти структуру процесу розробки стратегії, роль і методологію стратегічної сегментації ринку, зорієнтуватися в новому методичному інструментарії, котрий використовується при аналізі стратегічних альтернатив і виборі стратегії. Необхідно намітити і спроектувати систему управління реалізацією стратегії й організаційні структури управління, що дадуть змогу досягти поставлених перед нею цілей в умовах стратегічних змін.

До принципів нової управлінської парадигми корпорацій слід віднести:

- соціальна орієнтованість – здійснення політики в галузі соціально-економічних перетворень;
- адаптивність – гармонійний розвиток всіх сторін діяльності відповідно до вимог зовнішнього середовища і суспільства;
- скоординованість – всі елементи організації функціонують злагоджено для досягнення єдиної мети;
- оновлюваності – всі підрозділи компанії, організація виробництва, сфера праці та система управління постійно оновлюються;
- демократичність – це свобода слова, рівні права, рівномірний розподіл відповідальності, можливість участі в управлінні та інші положення демократичних засад;
- перспективність розвитку свідчить про об'єктивність прогностичного розвитку, наявності обґрунтованої стратегії, що припускає реструктуризацію і диверсифікацію діяльності;
- професіоналізм – переслідує реалізацію стратегії постійного оновлення знань, підвищення інтелектуального потенціалу всіх категорій менеджерів і всього персоналу;
- потенціал підприємства – здатність відновлювати витрачені матеріальні, фінансові, інформаційні та кадрові ресурси, оновлювати продукцію та послуги, розширювати набір правил соціальної поведінки, проходження яким допомагає організації домогтися своїх цілей;
- адаптація до змін – наявність здібностей в керівництва своєчасно виявляти і правильно тлумачити зміни, а також керувати адекватними діями.
- стандартизованість – випуск продукції та надання послуг, відповідають показникам вітчизняних і міжнародних стандартів.

Отже, парадигма управління корпоративною структурою має ґрунтуватися на реальних уявленнях про внутрішні резерви і потенціал, які є достатніми для завоювання необхідного сегменту ринку, а також на можливостях довготривалого його збереження та розширення.

Найбільш важливі акценти слід приділити наступним напрямкам:

- часткове реформування нормативно-правової бази діяльності корпорацій, що передбачає рекомендації з проведення інвентаризації чинного корпоративного законодавства та усунення невідповідностей в ньому, розробці нових законів, що підвищують ефективність правового середовища корпорацій;
- вдосконалення економіко-фіскальної взаємодії між корпораціями та органами влади, які полягають у підвищенні фінансової прозорості діяльності корпорації та ін.;
- створення й удосконалення механізмів управління складними комерційними процесами, які полягають у розробці потокової моделі системи управління діяльністю корпорації та ін.;
- формування ефективних систем управління діяльністю корпорацій, які полягають у розробці концептуальних підходів до управління;
- створення наукової бази виробництва в рамках корпорацій, які полягають у розробці структури корпоративного інноваційного центру, посиленні контролю над виробничим процесом за рахунок багатоетапності.

Висновки з проведеного дослідження. Під терміном «корпорація» слід розуміти об'єднання виробничих, проектних, торговельно-збутових, фінансових підприємств і організацій, котрі створюються для ведення спільної господарської діяльності, зменшення можливого ризику при здійсненні капіталомістких напрямків виробничої та комерційної діяльності за рахунок концентрації капіталу, централізації функцій забезпечення ресурсами, збуту продукції, оволодіння новими ринками, реалізації більш економічної доцільної стратегії розвитку, що входять у корпорацію господарські одиниці. Ми приєднуємося до думки тих авторів, які розглядають в ролі основних організаційно – господарських форм корпоративних утворень великі компанії, що мають дивізійну структуру;

холдингові компанії (в єдності з контрольованими ними підприємствами); фінансово–промислові групи; консорціуми; транснаціональні корпорації.

Таким чином, корпорації перетворилися на домінуючу рушійну силу міжнародного поділу праці та ринкового виробництва, в головний фактор розвитку світової економіки. Широко використовуючи переваги міжнародного поділу праці, вони здійснюють істотний вплив на економічний і соціальний розвиток іноземних держав та різні аспекти їх зовнішньоекономічної діяльності.

Проведення аналізу політичних та економічних наслідків транснаціоналізації економік показує, що тільки негативно або тільки позитивно оцінювати діяльність корпорації не можна. Тому потрібно проводити подальше вивчення цього феномена.

Бібліографічний список

1. Berle, A. The Modern Corporation and Private Property / A. Berle, G. Means. – New York : Harcourt, Brace and World, 1967.
2. Брижак О.В. Российские корпорации: акторы и их интересы / О.В. Брижак // Философия хозяйства. – 2012. – № 4 (82). – С. 199–205.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь ; ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
4. Show, Malcolm N. International Law, Fifth edition / Show, Malcolm N. – UK: Cambridge University Press, 2003.
5. Ilias Bantekas. Social Responsibility of Corporations in International Law / Ilias Bantekas // Boston University International Law Journal. – 2004. – № 22. – Р. 3.
6. Клейнер Г.Б. Менеджеріальна революція / Г.Б. Клейнер // Экономика и жизнь. – 2011. – 30 сент. – С. 16–17.
7. Михель В.С. Определение и выбор финансовой стратегии корпорации / В.С. Михель // МИР (Модернизация. Инновации. Развитие). – 2015. – № 1(21). – С. 112–117.
8. Ямненко Г. Проблеми ефективного корпоративного управління в Україні та шляхи їх вирішення / Г. Ямненко, М. Михайлюк // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2015. – № 3 (223). – С. 195-207.

References

1. Berle, A. and Means, G. (1967), The Modern Corporation and Private Property, Harcourt, Brace and World, New York, USA.
2. Brizhak, O.V. (2012), "Russian corporations: the actors and their interests", *Filosofiya khozyaystva*, no. 4 (82), pp. 199-206.
3. Busel, V.T. (2005), *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi mowy* [Great Dictionary of the Ukrainian language], Irpin, Kyiv, Ukraine, 1728 p.
4. Show, Malcolm N. (2003), International Law, Cambridge University Press, UK.
5. Ilias, Bantekas (2004), Social Responsibility of Corporations in International Law, Boston University International Law Journal, iss. 22.
6. Klejner, G.B. (2011), "The managerial revolution", *Jekonomika i zhizn*, 30 september, pp. 16–17.
7. Mikhel, V.S. (2015), "Identification and selection of the financial strategy of the corporation", *MIR (Modernizatsiya. Innovatsii. Razvitie)*, no. 1(21), pp. 112–117.
8. Yamnenko, H. and Mykhailiuk, M. (2015), "Issues of good corporate governance in Ukraine and their solutions", *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 3 (223), pp. 195-207.

Баглей Р.Р. ІМПЕРАТИВИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЄЮ

Мета. Метою статті є пошук теоретичного підґрунтя щодо розробки ефективних методів управління корпораціями як суб'єкта економічних відносин в Україні.

Методика дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативні та законодавчі акти України з питань становлення корпоративного сектору. У процесі дослідження застосовувались наступні методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта і предмета дослідження; графічний – для наочного відображення зв'язків між досліджуваними показниками; абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формулювання висновків); конструктивний та експериментальний (удосконалення системи управління корпораціями). Методи системного аналізу й логічних узагальнень, синергетичний підхід використані в процесі аналізу сутності й економічного змісту категорій "корпоративне управління", а також при обґрунтуванні механізму активізації процесу корпоратизації в національній економіці України.

Результати. Встановлено закономірність забезпечення ефективності корпоративного управління на вітчизняних підприємствах, виявлено і систематизовано складові домінанти впливу на формування і розвиток корпорацій в Україні. Обґрунтовано положення теорії інституціоналізму у підвищенні ефективності розвитку

корпоративного управління, в результаті чого визначено, що удосконалення організації корпоративних відносин є основою забезпечення ефективного функціонування корпорації.

Наукова новизна полягає у розвитку теоретичних положень та виробленні концептуального підходу щодо теоретичного осмислення розуміння поняття "корпоративне управління" як специфічної організаційної форми, сутність якої відображає мету, завдання та структуру об'єднання учасників корпоративних відносин, як способу забезпечення їх фінансово-майнових прав.

Практична значущість. Одержані результати є підґрунтям для вирішення практичних проблем корпоративного управління на вітчизняних підприємствах. Виявлені тенденції дозволяють сформулювати інституційні особливості удосконалення управління корпорацією, що дасть змогу ефективно керувати фінансовою складовою процесу розширеного відтворення в акціонерній власності.

Ключові слова: корпорація, корпоративне управління, акціонерне товариство, власність, учасники.

Bahlei R.R. THE IMPERATIVE MANAGEMENT OF CORPORATION

Purpose. The aim of the article is a search of theoretical foundation for the development of effective methods of management corporations as a subject of economic relations in Ukraine.

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the research is fundamental provisions of modern economic theory, scientific works of domestic and foreign scientists, normative and legislative acts of Ukraine concerning establishment of the corporate sector. During the research were applied the following methods: analysis and synthesis – to study the object and subject of the study; graphic – for a visual display of relationships between the studied indicators, abstract and logical (theoretical generalizations and formulation of conclusions); constructive and experimental (improvement of the management system by the corporations). Methods of systems analysis and logical generalizations, synergistic approach were used in the analysis of the essence and economic content of categories "corporate management", as well as in substantiation the mechanism of intensify the process of corporatization in the national economy of Ukraine.

Findings. It has been established regularity of ensuring the effectiveness of corporate governance at the domestic enterprises; constituent dominants of influence on the formation and development of corporations in Ukraine have been detected and systematized. It has been substantiated the theory of institutionalism in increasing the effectiveness of corporate governance. So, it has been determined that the improvement of corporate relations is the basis of ensuring the effective functioning of the corporation.

Originality. The scientific novelty of the article is the development of theoretical provisions and elaboration of the conceptual approach to theoretical comprehension of understanding the concept "corporate governance" as a specific organizational form, the essence of which reflects the goals, objectives and structure of the association of corporate relations as a means of providing them with financial and property rights.

Practical value. The obtained results are the basis for solving practical problems of corporate governance at the domestic enterprises. Revealed tendencies allow to formulate the institutional arrangements of improving the management of the corporation that will enable to manage efficiently the financial part of the process of expanded reproduction in joint stock ownership.

Key words: corporation, corporate governance, joint stock company, ownership, participants.

Баглей Р.Р. ИМПЕРАТИВЫ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАЦИЕЙ

Цель. Целью статьи является поиск теоретических основ по разработке эффективных методов управления корпорациями как субъекта экономических отношений в Украине.

Методика исследования. Теоретической и методологической основой исследования являются фундаментальные положения современной экономической теории, научные труды отечественных и зарубежных ученых, нормативные и законодательные акты Украины по вопросам становления корпоративного сектора. В процессе исследования применялись следующие методы: анализа и синтеза – для изучения объекта и предмета исследования; графический – для наглядного отображения связей между исследуемыми показателями; абстрактно – логический (теоретические обобщения и формулирование выводов); конструктивный и экспериментальный (усовершенствование системы управления корпорациями). Методы системного анализа и логических обобщений, синергетический подход использованы в процессе анализа сущности и экономического содержания категорий "корпоративное управление", а также при обосновании механизма активизации процесса корпоратизации в национальной экономике Украины.

Результаты. Установлена закономерность обеспечения эффективности корпоративного управления на отечественных предприятиях, выявлены и систематизированы составляющие доминанты влияния на формирование и развитие корпораций в Украине. Обосновано положение теории институционализма в повышении эффективности развития корпоративного управления, в результате чего определено, что совершенствование организации корпоративных отношений является основой обеспечения эффективного функционирования корпорации.

Научная новизна заключается в развитии теоретических положений и выработке концептуального подхода к теоретическому осмыслению понимания понятия "корпоративное управление" как специфической организационной формы, сущность которой отражает цель, задачи и структуру объединения участников корпоративных отношений, как способа обеспечения их финансово – имущественных прав.

Практическая значимость. Полученные результаты являются основой для решения практических проблем корпоративного управления на отечественных предприятиях. Выявленные тенденции позволяют сформулировать институциональные особенности совершенствования управления корпорацией, позволят эффективно управлять финансовой составляющей процесса расширенного воспроизводства в акционерной собственности.

Ключевые слова: корпорация, корпоративное управление, акционерное общество, собственность, участники.